

Članak Prvog zamjenika visokog predstavnika Donalda Haysa: “Kako je Gračanica uspjela?”

20. juni 2004.godine

U posljednjih nekoliko godina putovao sam po cijeloj Bosni i Hercegovini, sastajao se sa načelnicima općina – i, što je puno važnije, slušao ono što su imali da kažu. Činio sam to zato što smatram da građani ove zemlje moraju poduzeti korjenite promjene – revolucionarne promjene koje će podići životni standard a politiku staviti na mjesto koje joj pripada, u službu građana. No to se neće desiti kao rezultat poteza koje vuče sami vrh vladajućih struktura, nego upravo u okviru općina, tamo gdje se vlast susreće sa građanima. Najvažniji političari u ovoj zemlji nisu premijeri; najvažniji političari su načelnici općina.

Svaki načelnik se suočava sa različitim izazovima – iseljavanje stanovništva, prevelika naseljenost, propadanje industrije, nedostatak ulaganja u poljoprivredu, kriminal, štetno miješanje stranaka i politike u lokalnu problematiku – i svaki od njih je našao različite odgovore za te izazove, od kojih su neki veoma uspješni a neki ne baš previše.

Važno je uvijek isticati postignute uspjehe, kako bi šira javnost vidjela da postoje općine koje funkcioniraju, i to dobro, i kako bi manje uspješne općine mogle učiti od onih koje su uspješnije.

Prošlog mjeseca sam posjetio Gračanicu, u blizini Tuzle. Ova općina ima 53.000 stanovnika i 1.100 registriranih firmi – i za nju je karakteristično da je vodeća općina u BiH kada je u

pitanju privlačenje investicija za pokretanje malih i srednjih preduzeća. Načelnik Nusret Helić izgradio je partnerstvo sa lokalnim privrednicima i onima koji dolaze u Gračanicu, smanjio je poreze za novoosnovane firme te skratio vrijeme koje je potrebno za registraciju firme na sedam dana. Ova općina je odlučila da sve usluge pruža na jednom mjestu, te pojednostavila i koncentrirala svoj birokratski aparat.

Po mom iskustvu, uspješni načelnici su oni koji su entuzijaste kada je riječ o poboljšanju sopstvene sredine, oni koji shvataju da složeni, zahtjevni administrativni posao mora uvijek imati na umu osnovni, jednostavni princip. Osnovni princip u Gračanici ne može biti jednostavniji – omogućiti uvjete za investicije i za nova radna mjesta; sve drugo proističe iz toga.

Među prijeratnim firmama u ovoj općini koje su privatizirane i koje su sada konkurentne nalaze se firma Širbegović, koja izvozi građevinski materijal u susjedne zemlje, tvornica obuće Fortuna, koja zapošljava preko 1.000 ljudi, Plamingo, GrafoPack i Olimp.

Ono što je važno napomenuti je da se općinski organi u Gračanici smanjuju, sa 122 zaposlena na 70. No to ne znači da općina smanjuje i obim svojih usluga – naprotiv. Općina radi više za građane tako što je efikasno organizirala svoje resurse. Izvršena je preraspodjela zadataka, osoblje je produktivnije angažirano u toku cijelog dana, te su uvedeni administrativni sistemi kako bi se *proces* rada što kraće trajao a *proizvod* rada bio što vidljiviji. Građani imaju pristup svim relevantnim informacijama putem radio programa, *web* stranice, javnih debata i telefonske linije za građane koja je otvorena 24 sata.

Jedna od pouka gračaničkog primjera je da efikasno pružanje usluga na komercijalnoj osnovi može biti korisnije za građane nego pružanje besplatnih usluga koje crpe sredstva iz općinskog budžeta. Na primjer, općina, firma Širbegović i neke

druge firme zajednički su izgradili novi sportski centar, kog vodi novoosnovana zajednička firma (u kojoj općina ima 34% vlasništva, a Širbegović 47%). Centar radi sa gotovo maksimalnim kapacitetima i prošle godine je ostvario dobit od 20.000 KM.

Gračanica je, poput drugih uspješnih općina, investirala u sopstveni imidž. U posljednje tri godine općina je utrošila sredstva u iznosu od preko jednog miliona KM na čišćenje rijeke koja protiče kroz grad i uređenje njenih obala. Kao rezultat toga, dobijeno je izletište u kome mogu uživati svi – te osjećaj ponos koji se rodio među građanima, koji će imati dalje pozitivne ekonomske efekte u ekonomskoj sferi. Kada potencijalni investitori, na primjer, vide čiste ulice i održavanu gradsku infrastrukturu, jasno im je da imaju posla sa loklanom upravom koja drži svoja obećanja.

Općina je osigurala pomoć regionalnih agencija, poput projekta *Sava River Project*, za čišćenje rijeke. Također surađuje sa susjednim općinama sa obje strane međuentitetske linije razgraničenja na uklanjanju mina.

Bilo je i pogrešaka i razočarenja, ali Gračanica je postigla dosta toga. Poput sve većeg broja općina u cijeloj zemlji, sagledala je postojeće okolnosti i iskoristila ih na najbolji način, za dobrobit građana. i upravo to znači staviti politiku u službu građana.